

OTORINOLARINGOLOGIA I MALALTIES DEL CAP I DEL COLL

Crèdits totals:

7

Crèdits teòrics:

3

Crèdits pràctics:

4

OBJECTIU GENERAL

L'assignatura troncal d'Otorinolaringologia i Malalties del Cap i del Coll (ORL-MCC) consisteix en el conjunt de coneixements científics teòrics i pràctics necessaris per al diagnòstic i el tractament mèdic, quirúrgic i rehabilitador de la patologia infecciosa, traumàtica, oncològica, congènita i degenerativa de l'orella, les fosses nasals, els sins paranasals, la faringe, la laringe, el coll i la cara, així com els aspectes endoscòpics de l'esòfag i la tràquea cervicals.

L'objectiu principal de la docència de l'ORL-MCC en els estudis de segon cicle a la Facultat de Medicina és proveir l'alumnat d'un nivell de coneixements suficient perquè, com a futur metge, pugui ser capaç d'actuar de manera correcta i amb agilitat en el diagnòstic i el tractament de les malalties més freqüents de l'àrea de coneixement de l'ORL-MCC, és a dir, la patologia de l'orella, les fosses nasals i els sins paranasals, la faringe, la laringe i el coll.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

Al final del procés de formació, l'alumnat ha de:

A. Ser capaç d'identificar els principals **problemes** de la patologia otorinolaringològica i de cirurgia de cap i coll, concretats en:

1. Otàlgia.
2. Otorrea.
3. Hipoacúsia.
4. Tinnitus.
5. Vertigen.
6. Paràlisi de parells cranials.
7. Obstrucció nasal.
8. Rinorrea.
9. Epistaxi.
10. Cefalees i deformitats facials.
11. Hipòsmia i anòsmia.
12. Disfàgia.
13. Odinofàgia.
14. Dispnea.
15. Disfonia.
16. Adenopaties i masses cervicals.
17. Traumatologia facial i cervical.
18. Alteracions de la comunicació.

B. Conèixer les bases teòriques dels **mètodes diagnòstics** en patologia ORL, concretats en:

1. Història clínica ORL completa.
2. Otoscòpia.
3. Rinoscòpia.
4. Faringoscòpia.

5. Laringoscòpia.
6. Palpació cervical.
7. Observació de nistagme i avaluació del tonus vestibular.
8. Avaluació dels altres parells cranials.
9. Radiologia convencional.
10. Tomografia computeritzada, Ressonància magnètica, Angioradiologia.
11. Acumètria, audiometria i impedanciometria.
12. Potencials evocats auditius de tronc cerebral.
13. Electrooculografia i electronistagmografia.
14. Estroboscòpia laríngia.

C. *Conèixer el diagnòstic i les bases de la terapèutica medicoquirúrgica de les principals **malalties** en ORL i malalties del cap i coll:*

1. Otitis externes.
2. Otitis mitjanes.
3. Complicacions de les otitis.
4. Traumatismes i tumors de l'oïda i l'os temporal.
5. Hipoacúsies de transmissió. Principis de la cirurgia funcional auditiva.
6. Hipoacúsies de percepció.
7. Vertígens i alteracions de l'equilibri.
8. Paràlisi facial.
9. Traumatismes i cossos estranys nasals. Epistaxi.
10. Rinitis.
11. Sinusitis.
12. Al·lèrgia nasosinusal.
13. Complicacions de les sinusitis.
14. Tumors rinosinusals.
15. Síndrome de l'*sleep apnea*).
16. Patologia disontogènica cervical.
17. Faringitis. Adenoïditis.
18. Complicacions de la patologia infecciosa de la faringe.
19. Tumors de la rinofaringe.
20. Tumors de l'orofaringe i la cavitat oral.
21. Patologia traumàtica de la laringe. Malformacions laríngies.
22. Laringitis.
23. Tumors benignes i pseudotumors de la laringe. Patologia funcional laríngia.
24. Tumors malignes de la laringe.
25. Tumors de la hipofaringe.
26. Adenopaties laterocervicals.
27. Neuropatologia craniofacial i faringolaríngia. Àlgies craniocervicofacials.
28. Patologia de la comunicació.
29. Cossos estranys a les vies aerodigestives superiors.

D. *Haver adquirit les **habilitats** següents:*

- Realització d'anamnesis i exploracions físiques (otoscòpia, rinoscòpia, faringoscòpia) supervisades.
- Interpretació de les exploracions audiològiques i vestibulars bàsiques.
- Interpretació de les exploracions dutes a terme amb tècniques de diagnòstic per la imatge.

- Participar en la realització de la passada de visita, les cures i ordres mèdiques dels malalts hospitalitzats.
- Observar els actes quirúrgics assistint-hi.
- Ajudar, si escau, a la realització de les maniobres terapèutiques més senzilles: extracció de taps de cera, cossos estranys, tamponament d'epistaxis.
- Avaluació de processos inflamatoris, degeneratius, infecciosos, neoplàstics i traumàtics.
- Observar la col·locació de cànules de traqueotomia, laringectomia i sondes nasogàstriques.
- Col·laboració en el diagnòstic i el tractament dels processos urgents més freqüents en la pràctica ORL.
- Col·laboració en la presa de decisions terapèutiques en el Comitè de Tumors ORL.
- Adquirir coneixement suficient de les malalties professionals, neoplàstiques i infeccioses per dur a terme una tasca de prevenció i de diagnòstic precoç.

TEMARI

1. Patologia de l'orella externa. Patologia no inflamatòria: malformacions, traumatismes, cossos estranys, taps de cera i epidèrmics. Patologia inflamatòria: otitis externes (circumsrites, difuses i malignes), otomicosis, èczemes

Objectius: diagnòstic i tractament en primera instància de la patologia inflamatòria, infecciosa i traumàtica de l'orella externa.

2. Otitis mitjanes: classificació. Otitis del lactant. Otitis mitjana aguda. Otitis mitjanes de les malalties infeccioses

Objectius: diagnòstic, tractament i orientació clínica dels processos infecciosos i inflamatoris de l'orella mitjana; emfatitzant en les característiques específiques i les complicacions de les otitis mitjanes del lactant i el significat de l'otàlgia en el lactant i en l'infant.

3. Otitis mitjanes cròniques: serosa, mucosa, simple colesteatomatosa. Tractament mèdic i quirúrgic: timpanoplàsties

Objectius: diagnòstic, tractament, orientació clínica i terapèutica de les otitis mitjanes. Possibilitats curatives i de reconstrucció quirúrgica funcional.

4. Complicacions de les otitis. Complicacions intratemporals: mastoïditis, petrositis, labirintitis, paràlisi facial. Conceptes generals de les complicacions endocranials de les otitis

Objectius: diagnòstic i tractament, en primera instància, de les complicacions de les otitis mitjanes. Adquisició del criteri clínic suficient per donar una orientació correcta al malalt i per instaurar un tractament precoç per part de l'especialista en ORL. Conèixer la gravetat de les complicacions endocranials i la prevenció de les complicacions esmentades.

5. Patologia traumàtica i tumoral de l'orella. Fractures de l'os temporal: longitudinals, transversals, mixtes. Tumors de l'orella externa i mitjana. Patologia de l'angle pontocerebel·lós. Introducció a la cirurgia de la base de crani lateral

Objectius: assolir un criteri clínic suficient per fer el diagnòstic dels traumes i les fractures temporals, així com el diagnòstic clínic de sospita de tumors òtics i la seva correcta orientació clínica.

6. Patologia de la funció auditiva I. Hipoacúsies de transmissió: otosclerosi, timpanosclerosi, otitis adhesives, seqüeles postotítiques. Principis de la cirurgia funcional auditiva

Objectius: diagnòstic correcte de les hipoacúsies transmissores. Interpretació de les proves acumètriques, audiomètriques i impedanciomètriques. Assolir el criteri per a una correcta orientació clínica i terapèutica del pacient, amb el coneixement suficient de les possibilitats de la cirurgia funcional de l'orella mitjana.

7. Patologia de la funció auditiva II. Hipoacúsies neurosensorials: classificació i característiques. Trauma acústic: agut i crònic. Laberintotòxies. Sordesa sobtada. Presbiacúsia

Objectius: fer els diagnòstics de les hipoacúsies neurosensorials i conèixer les possibilitats de rehabilitació protètica. Assolir el coneixement adient per actuar en la prevenció dels traumes sonors. Adquirir el criteri clínic suficient per diagnosticar, de manera precoç, les sordeses sobtades.

8. Patologia vestibular I. Fisiopatologia del laberint posterior. Síndromes vestibulars perifèriques: malaltia de Ménière, síndrome vestibulocomial, neuronitis vestibular, vertigen posicional paroxístic benigne, labirintitis

Objectius: adquirir el coneixement i la interpretació de l'exploració i les proves vestibulars bàsiques, així com el diagnòstic diferencial entre el vertigen perifèric i el central. Saber instaurar el tractament correcte en la fase aguda i realitzar l'orientació clínica per a l'estudi posterior que farà l'especialista en ORL.

9. Patologia vestibular II. Síndromes centrals de disfunció i d'interrupció: cervical, ortostàtica, d'insuficiència circulatòria cerebral, de l'angle pontocerebel·lós, cerebel·losa, del tronc cerebral. Rehabilitació vestibular

Objectius: fer un diagnòstic diferencial correcte entre els vertígens centrals i els perifèrics. Adquirir el criteri clínic suficient per realitzar una orientació correcta del pacient segons la seva patologia vestibular (perifèrica o central), així com la col·laboració amb el neuròleg.

10. Patologia del nervi facial. Paràlisi facial: topografia, classificació i tipus. Paràlisi de Bell: definició, teories etiopatogèniques, clínica, diagnòstic, pronòstic, tractament i evolució. Paràlisi facial traumàtica. Síndrome de Ramsay-Hunt. Síndrome de Melkersson-Rosenthal. Hemispasme facial. Tumors del nervi facial.

Objectius: fer el diagnòstic precoç de les diferents formes clíniques de paràlisi facial. Adquirir el criteri clínic suficient per realitzar una orientació, clínica i terapèutica, precoç i correcta.

11. Patologia nasal. Traumatismes, patologia septal i vestibular. Cossos estranys. Malformacions. Sinèquies. Epistaxis

Objectius: valoració correcta dels traumes nasals de les parts òssies i cartilaginoses. Diagnòstic correcte de la insuficiència respiratòria nasal, conèixer-ne les causes i saber instaurar un tractament mèdic inicial correcte. Diagnòstic i tractament correctes de la patologia vestibular nasal. Conèixer la tècnica de l'extracció de cossos estranys del nas. Adquirir els criteris clínics per tractar correctament una epistaxi segons l'estat general del pacient i conèixer les tècniques dels tamponaments anteriors i posteriors.

12. Rinitis. Concepte general. Rinitis inespecífiques agudes i cròniques. Rinitis atròfiques: ozena. Rinitis cròniques específiques. Rinitis micòtiques

Objectius: saber realit el diagnòstic i el tractament en primera instància de les rinitis. Adquirir el criteri clínic suficient per saber remetre-les a l'especialista en ORL de manera correcta.

13. Rinitis al·lèrgica. Poliposi nasosinusal. Síndrome de Widal. Rinitis vasomotora. Sinusitis al·lèrgiques agudes i cròniques

Objectius: conèixer els principis generals de l'al·lèrgia aplicats a la mucosa nasal i sinusal. Assolir un criteri clínic suficient per fer el diagnòstic clínic i els principis terapèutics de les rinitis al·lèrgiques i vasomotores, així com el diagnòstic clínic de les poliposis i la síndrome de Widal. Conèixer les possibilitats terapèutiques mèdiques i quirúrgiques, així com el criteri adient per a una orientació correcta i precoç del malalt a l'especialista en ORL.

14. Sinusitis. Patologia general de les sinusitis. Sinusitis agudes i sinusitis cròniques. Introducció a la cirurgia sinusal externa i endonasal: cirurgia endoscòpica i microscòpica

Objectius: conèixer el diagnòstic i el tractament en primera instància de les sinusitis agudes i les sinusitis cròniques. Adquirir un nivell suficient de coneixements de les indicacions i tècniques de la cirurgia sinusal en les seves vessants externa i endonasal.

15. Complicacions de les sinusitis. Complicacions orbitàries: edema palpebral. Cel·lulitis preseptal i orbitària, abscess preseptal i orbitari, tromboflebitis del si cavernós. Complicacions cranials: osteomielitís frontal. Complicacions endocranials: meningitis, abscessos cerebrals

Objectius: adquirir el criteri clínic suficient per fer el diagnòstic clínic precoç de les complicacions orbitàries, cranials i endocranials de les sinusitis, per remetre-les de manera immediata a l'especialista en ORL. Conèixer de manera suficient el tractament que s'ha de seguir.

16. Tumors rinosinusals. Tumors benignes: osteoma, papil·loma, quist paradentari. Pseudotumors: mucocèle. Tumors malignes: carcinoma escatós, indiferenciat, adenocarcinoma, cilindroma, melanoma. Introducció a la cirurgia de la base de crani anterior.

Objectius: fer el diagnòstic de sospita dels tumors nasosinusals. Conèixer el diagnòstic diferencial entre els tumors benignes, els pseudotumors i els tumors malignes. Adquirir el criteri clínic suficient per remetre el pacient de manera precoç a l'especialista en ORL.

17. Síndrome de l'*sleep apnea*) i roncopatia. Patologia disontogènica cervical

Objectius: conèixer el diagnòstic precoç de les alteracions de la respiració: apnea durant el son i la roncopatia. Conèixer les possibilitats terapèutiques mèdiques, instrumentals i quirúrgiques. Assolir el nivell suficient de coneixements per establir el diagnòstic precoç de la patologia disontogènica cervical clínica i per conèixer-ne les possibilitats terapèutiques.

18. Patologia de l'anell de Waldeyer: adenoiditis, faringitis i amigdalitis agudes i cròniques. Hipertròfies adenoidals i amigdalars. Manifestacions faríngies de les hemopaties

Objectius: saber fer el diagnòstic clínic i el tractament mèdic correcte de les infeccions agudes i cròniques de l'anell de Waldeyer. Assolir el coneixement suficient de les indicacions de l'adenoidectomia i l'amigdalectomia. Saber fer el diagnòstic clínic de sospita de les angines hemàtiques.

19. Complicacions de la patologia infecciosa de la faringe. Flegmons i abscessos faríngis: periamigdalars, parafaríngis i retrofaríngis. Patologia focal en ORL

Objectius: conèixer les causes i la clínica del desenvolupament dels abscessos faríngis per fer un diagnòstic precoç i orientar-lo de manera ràpida a l'especialista en ORL. Adquirir el criteri adient per a la sospita, el diagnòstic i el tractament precoç de la patologia focal en ORL.

20. Patologia de les glàndules salivals. Inflatòria i tumoral

Objectius: aprendre a fer el diagnòstic diferencial d'aquestes patologies i saber orientar el pacient en cada cas. Indicar les exploracions bàsiques necessàries.

21. Tumors de la rinofaringe: benignes i malignes

Objectius: aprendre a fer el diagnòstic clínic de sospita de tumors rinofaríngis, amb l'adquisició del criteri clínic necessari per saber enviar el pacient de manera precoç a l'especialista en ORL, tot coneixent-ne el tractament.

22. Tumors de l'orofaringe i la cavitat oral: tumors benignes i malignes de les amígdales, pilars amigdalars, trígon retromolar, sòl de la boca i llengua

Objectius: aprendre a fer el diagnòstic clínic de sospita de tumors rinofaríngis, amb l'adquisició del criteri clínic necessari per saber enviar el pacient de manera precoç a l'especialista en ORL, tot coneixent-ne el tractament.

23. Malformacions, traumatismes, cossos estranys de la laringe i la faringe. Intubació, coniotomia, traqueotomia: indicacions, tècnica i complicacions

Objectius: conèixer el diagnòstic clínic i el tractament en primera instància de les malformacions, cossos estranys i traumatismes de la faringe i la laringe. Saber fer el diagnòstic clínic de les complicacions de les intubacions perllongades. Adquirir la capacitat d'actuar correctament en els quadres d'obstrucció severa de la via aèria externa, tot coneixent perfectament la tècnica de la intubació, la coniotomia i la traqueotomia.

24. Laringitis: agudes, cròniques, específiques. Característiques especials de les laringitis dispneïtzants del lactant

Objectius: aprendre a fer el diagnòstic clínic de les laringitis agudes i cròniques, tot indicant-ne el tractament correcte en primera instància. Conèixer les manifestacions clíniques de les laringitis específiques per fer un diagnòstic precoç en col·laboració amb l'especialista en ORL. Tenir en compte i recordar les característiques particulars de les laringitis del lactant.

25. Tumors benignes i pseudotumors de la laringe: pòlips, nòduls, quists intracordals, papil·lomes, laringoceles. Exploració funcional de la veu i estroboscòpia. Rehabilitació de la veu i fonocirurgia. Lesions precanceroses de la laringe

Objectius: conèixer el diagnòstic clínic de sospita dels nòduls, pòlips, quists intracordals, papil·lomes i lesions preneoplàstiques de la laringe. Conèixer les indicacions i les bases de les tècniques d'exploració funcional, de rehabilitació de la veu i de fonocirurgia.

26. Tumors malignes de la laringe i la hipofaringe I: epidemiologia, factors etiopatogènics, vies de propagació, exploració, tipus patològic, classificació clínica, diagnòstic i factors pronòstics

Objectius: saber fer el diagnòstic clínic de sospita dels tumors malignes de laringe i hipofaringe a partir de la semiologia clínic i els factors predisposants. Adquirir el criteri clínic necessari per saber enviar el pacient de manera precoç a l'especialista en ORL, tot coneixent-ne el tractament.

27. Tumors malignes de la laringe i la hipofaringe II. Tractament: cirurgia, bases i principis de la cirurgia parcial i total; la radioteràpia i la quimioteràpia en els tumors malignes laringohipofarings. Conceptes bàsics de la rehabilitació fonatòria del malalt laringotomitzat: pròtesis fonatòries, erigimofonia, laringòfons

Objectius: conèixer les possibilitats i la metodologia terapèutica actuals en relació amb els tumors malignes de laringe i hipofaringe. Saber orientar el malalt laringotomitzat per a una correcta rehabilitació.

28. Adenopaties laterocervicals. Adenopaties metastàtiques sense primari conegut. Metodologia diagnòstica: panendoscòpia, punció-aspiració amb agulla fina (PAAF), biòpsia excisional. Metodologia terapèutica: cirurgia ganglionar cervical funcional i radical. Paper de la quimioteràpia i la radioteràpia en les adenopaties metastàtiques cervicals.

Objectius: adquirir els coneixements i el criteri clínic suficient per saber orientar el pacient afectat d'una adenopatia cervical de característiques neoplàstiques. Conèixer els principis actuals del seu tractament.

29. Neuropatologia craniofacial i faringolaríngia. Àlgies craniocervicofacials. Neuràlgies i estilàlgies. Síndromes de Garcin i Sluder. Alteracions neurològiques de la faringe i la laringe: espasmes, trastorns de la sensibilitat, paràlisis pures i associades

Objectius: saber fer el diagnòstic clínic de les àlgies i les neuràlgies craniocervicofacials, les síndromes de Garcin i Sluder, i les alteracions neurològiques faringolaríngies. Adquirir el criteri clínic suficient per a una orientació correcta i precoç del malalt.

30. Patologia de la comunicació: sordmudesa, pròtesis i implants coclears. Patologia del llenguatge parlat: disfonia, disàrtria, dislàlia, disfèmia, apràxia i afàsia

Objectius: saber fer el diagnòstic clínic de sospita de la sordmudesa i orientar-ne la rehabilitació. Adquisició del criteri clínic correcte de les possibilitats de rehabilitació dels pacients amb hipoacúsia: pròtesis i implants coclears. Conèixer la patologia del llenguatge parlat i les possibilitats de rehabilitació per a una orientació correcta i precoç del malalt.

DISTRIBUCIÓ DOCENT

Classes teòriques

Corresponen al temari teòric.

Ensenyament pràctic programat

Seminaris

1. Història clínic i exploració física bàsica en ORL-CCC.
2. Exploracions audiològiques.
3. Exploracions vestibulars.
4. L'exploració clínic i per la imatge en otologia.
5. La praxi clínic en otologia.
6. L'exploració clínic i per la imatge en rinologia.
7. La praxi clínic en rinologia.
8. L'exploració clínic i per la imatge en faringolaringologia.
9. La praxi clínic en faringolaringologia.
10. Patologia urgent en ORL.